

primerjalni
test

**Austin
maxi
1500 :
BMW
1600 :
Renault
16 TL**

Martin Česenj

Načrt je bil:
po snegu v mraz.
S tremi avti
v Moskvo.
Avtomobili niso
razočarali, brez
nevšečnosti so
predirjali skoraj
pet tisoč
kilometrov.
Razočaralo je
vreme: mraza
nikjer, snega le za
pokušnjo. Moskvo
je polival dež

LJUBLJANA MOSKVA LJUBLJANA

V šolah učijo: ruski mraz je čez vsel Stisnii je Napoleona in Hitlerja. Ko se je zadrjnikrat spopadel svet, mu je celo pomagal k miru.

Brali smo Vojno in mir, gledali Dr. Živago. Mraz do kosti, sama ledena brezmejnost. Potlej je razumljivo, da smo šli za tretji zimski primerjalni test (avto smo podili po snegu že lani v predlanskim) po snežne težave v Moskvo.

Tovarne so nam za mesec dni odstopile testne avtomobile. Temno modri austin maxi 1500 smo dobili pri novomeškem IMV, nežno rumeni renault 16 TL v ljubljanskem Litostroju, športno rdeči BMW 1600 pa iz tovarne v Munchnu.

Povsod so priložili še štiri platišča z žebjastimi gumami, najnujnejše rezervne dele in snežne verige, sami smo dodali lopate, posode za gorivo, akumulatorv, vlečne vrvi, spraye, prav zares vse, kar sodi k tako težavnim preizkušnji. Potem smo sestavili ekipo: Matija Dermastia (šef in sploh najvišji), Andraj Sedej, Ladl Smole, Tom Pleterski, Martin Česanj in Marjan Zaplati (š fotoaparati vred). Odeli smo se v kožuhe in puloverje, dolge spodnjice in tople kape, pa na pot!

Prvi dan do Varšave

Dvajsetega januarja, netanko ob štirih, smo zagrizli v meglo, gosto in vlažno, ki nam ni sprostila pogleda prav do Semmeringa. Lepila se je na stekla, brisalci so mazali motno packarjijo, ki je sproti zmrzovala, luči pa kot briljve.

Slab in počasen začetek, brez konca.

Nizki oblaki in blaten asfalt

so nam botrovali vso pot.

Do Dunaja je preko Šentilija in Gradca

debelih šest ur vožnje:

Avstrijo smo zapustili pri Mikulovu.

Poslovili smo se od urejene ceste

in zavili na ozek asfalt, ki komaj še daje

dovolj prostora vsem orjaškim tovornjakom,

da se gnetejo v nepretrgane kolone.

Preko Češkoslovaške in Poljske,

vse do Varšave

smo vozili tesno skupaj, ustavljali

se nismo, le na bencinskih črpalkah

in za tisto.

Nagajala sta nam dež in blato.

Na glavne ceste ga nanesejo

s stranskih poti,

kolesa tovornjakov ga dvigajo v oblake,

da smo komaj sproti čistili stekla.

V Varšavi – počitek. Od tam do mejnega

prehoda pri Terespolu je kratka pot,

a dež in mraz sta kocke spremenila v drsališče.

Pešci so komaj lovili korake,

avti so opletali ob jarkih.

Zvozili smo srečno.

Pred Moskvo: v spomin na najuspešnejšega sovjetskega lovca v drugi svetovni vojni, JAK-3, štrli nad cesto močnega maketa.

Nasprotja časa

Kjer je Hitler omagal, so prikovali tank. V počastitev zmage, v opomin prihodnosti.

Na Bugu

Sovjetski stražar ob zaprti zapornici ni vedel kaj bi.

Kot šolar pred neznanco na tabli je ugibal, katero od telefonskih slušalk v kajuti naj zgrabi. Odločil se je, govoril, pokimal in pritisnil na gumb.

Zapeljali smo v Sovjetsko zvezo.

Prostor za popotnike v obmejni zgradbi tik ob Bugu je udoben.

Razposajene uslužbenke ob mizi v kotu se niso menile za nas, so naprej so igrale domino.

Čarinič je bil vljuden, zelo prijazen.

Pomagal nam je izpolniti obrazce, veliko obrazcev. Za vsakogar in za vsak avto posebej. Uslužbenka „Gosudarstvene banke“

je bila trmasta. Ni in ni hotela razumeti, da so kreditna pisma izdana v ljubljanski podružnici Narodne banke prav toliko vredna, kot če bi jih žigosali v Beogradu.

Ni popustila in komaj smo zbrali dovolj gotovine (trde) za cestnino.

Ko smo opravili, so prispeli novi testniki.

Šestčlanska ekipa revije Stern je bila, tako kot mi, namenjena v Moskvo, pa naprej v Leningrad, morda celo na Švedsko. Preskušali so opel monto, VW K 70 in taunus GT. Srečanje je bilo resda tako nepričakovano, da smo komaj verjeli slučaju.

Cesta mimo Bresta, proti Minsku in Smolensku do Moskve je ravna in široka, ožil jo je le rob starega, ovelega snega. Bila je kopna in mokra. Potuhnjene vzbokline in vdrtine so skrivale počasne tvorivjake, da smo jih velikokrat opazili šele

v zadnjem hipu. Sovjetski vozniki navdse radi vozijo le s parkirnimi lučmi.

Tudi brez njih. Žaromete prižgejo šele v trdi temi. Vse dotle pa maščevalno bliskajo vsakomur, ki si cesto pred seboj osvetljuje.

Črpalke ob cesti je veliko, a le redke med njimi imajo visokooktansko gorivo. Pri 93 oktanih so pa motorji prav neusmiljeno šklepetali. Ves čas vožnje po ozemlju SSSR so nas budno opazovali.

Miličniki, ki smo jih od časa do časa videvali ob cesti, so vestno zapisovali naš mimoohod, če smo se pa ustavili, da bi razgibali otrpale sklepe, je mimo zagotovo pripeljala službena volga. Zakaj, vedno oni. Zagotovo jim ne bi bilo všeč, če bi se samo za pedelj oddaljili od glavne poti. Ruski čas je za dve uri hitrejši od našega, zato se tam prej zvečeri.

In ko je zadnja svetiloba izginjala onstran ravnine smo zavozili skozi Minsk, mimo veličastnega spomenika sredi mestnega razpotja.

Deževne kaplje so vse bolj glasno udarjale po steklih, cesta je postajala bela in gladka. Promet se je zredčil in čeprav smo vozili skozi sneg, hitrosti nismo zmanjšali.

Bližina Moskve nas je privlačila.

Sredi noči je ponagajal austin. Blato, ki je ves dan trčalo izpod koles, je zamašilo satovje hladilnika, ki je v tem avtu, zaradi prečno postavljenega motorja, pri strani.

Motor se je pregreval, pa smo morali hladilnik očistiti. Z vodo in ščetko.

Potem je obstal BMW.

Sneg in noč sta vozniku prikrila luknjo v asfaltu, da je neusmiljeno zapeljal čeznjo ter na ostrem robu presekal gumo. Avto je zaplesal in običal.

Moskval

Prezgodaj je še, da bi že oživel. Osamljenim ulicam preganjajo dolgčas le taksiji, ki prevažajo nočne zamudnike ali pa rane popotnike. Na širokih prospektih, mimo monotono utripajočih semaforjev smo iskali hotel. Sovjeti vsakemu tujcu vnaprej določijo, kje bo prebival. Odvisno od narodnosti in namena, zaradi katerega je prišel v SSSR. Nismo bili ne turisti, ne uradna delegacija, kar tako smo se pripeljali, da bomo kmalu spet odšli. Posebneži torej, zato smo ostanek noči – rezervirane sobe so oddali drugim – prespali kar v foteljih ob hotelski recepciji. Šele zjutraj so nam razdelili sobe.

Moskval Takšna, kakršno si je zamislil Marjan, z nami in avti vred v iskalih njegovih fotoaparatorov. Avti tako in drugače, s prižganimi in ugasilni lučmi, med vožnjo in na parkirišču pod Kremljem, ob katedrali Vasilija Blaženega, v megli, pa ponoči, ob siju rdečih zvezd, ki se prižgo v prvem mraku. Na cilju ni škoda filmov.

In z obrazov na pločnikih smo brali, da s popisanimi avti sodobnih oblik kvarimo vsakdanjost širokih trgov ter volg in moskvičev na njih.

Moskval Preveč razsežna, da bi jo spoznali v enem samem dnevu. Preveč svojstvena, da bi lahko v tako kratkem času zaznali njen pravi utrip. A mogočna in edinstvena, da se ti vsak njen trg, vsak vogal posebej vžge v spomin. Bežala je mimo nas, tako, kot smo mi hoteli skoznjo. Komaj da smo si utegnili beložiti: moderno razsežnost

Kalininskega prospekta, večerno svečanost
 Rdečega trga in Kremlja, široke aleje
 in pohode, neskončno podzemno železnico,
 ki vrta med temelji mesta,
 pa vrste, vrste vsepovsod:
 pred mavzolejem Lenina,
 pred restavracijami,
 na postajališčih za taksije, v trgovini,
 kjer prodajajo rdeče belo črtasto blago.
 Vozniki – v premoči so taksisti,
 – kot da ne vedo, kam z obilico prostora.
 Predpisi jim dobrodušno dovoljujejo
 pentljasto vijuganje v križiščih,
 pa zavijanje tam, kjer tega
 zagotovo ne bodo več počeli,
 ko bo promet gostejši.
 Miličniki so prijazni, zelo
 vjudni, a neusmiljeno kaznujejo
 vsakogar, ki se ceni previsoko in vozi
 po srednjem pasu.
 Ta je namenjen funkcionarjem,
 reševalcem in miličnikom na službeni vožnji;
 kdor pravilo prekrši je ob rubije.
 To smo spoznali tudi sami.
 In če bi Moskovčani vsa svoja vozila
 natlačili skupaj? Tri četrte mesta
 bi bilo praznega.
 Zanesljivo, ko se bomo križem
 po Evropi dušili v prometni gneči,
 Sovjeti še vedno ne bodo poznali
 težav s parkiranjem.
 Kot da so sodobne težave slutili že
 takrat, ko so mestu klesali podoba.
 Rekel bi, Moskva ni lepa,
 je pa enkratna. Da, takšna je
 Moskva v enem dnevu. Sicer pa tudi
 ni bilo časa, da bi ob njej razmišljal.
 Rekli so nam: Moskva pod snegom
 je lepša. A snega ni bilo.
 Srebro v štiri metre visokem termometru
 se je ustavilo pri dveh stopinjah
 Celzija. Kakor nas je sprejela,
 tako nas je odslovila:
 z dežjem in meglo.

Doma smo, potegnimo črto

Prevozili smo 4940 kilometrov.
 Iz Ljubljane v Moskvo – petindvajset,
 iz Moskve v Ljubljano – šestindvajset
 ur čiste vožnje. Podili smo po mokri,
 sneženi in ledeni cesti, porabili
 več kot 2000 litrov bencina.
 Na vsej poti nismo videli
 niti enega razbitega avta, tudi
 svojih nismo opraskali.
 Srečno smo jih prikrmarili na domače dvorišče.

Zdaj zapisujemo računamo in merimo vse
 o njih zato, da se bodo pomerili
 še na straneh revije.

Vsak avto bo dobil
 svojo diagnozo in natančna
 primerjava bo rodila zmagovalca.